

Innehållsförteckning

Inledning	- 2 -
Ämnesval.....	- 2 -
Problemformulering och frågeställningar	- 3 -
Avgränsningar	- 3 -
Tidigare forskning	- 4 -
Metod och Material	- 6 -
Informanter	- 7 -
Källkritik	- 9 -
Reflexivitet	- 9 -
Disposition	- 10 -
Två fält som möts	- 11 -
Vad är queer?	- 11 -
Queer som identitet och motstånd.....	- 14 -
Vad är dans?	- 17 -
Pardansens roller	- 20 -
Vad är queerdans?	- 23 -
Vem dansar queerdans?.....	- 27 -
Var dansas queerdans?	- 32 -
Avslutande diskussion	- 38 -
Sammanfattning	- 40 -
Källförteckning.....	- 42 -
Bilaga 1 – Intervjufrågor	- 44 -

Inledning

Ämnesval

Mitt ämnesval grundas i att jag under vårterminen 2013 kommer att göra praktik på Svenskt Visarkiv i Stockholm och där vara delaktig i ett dokumentationsprojekt rörande queer inom olika dansgenrer. Tillsammans med forskningsarkivarie Anna Nyander kommer jag att bedriva fältarbete på olika danstillställningar, workshops och kurser, vi kommer att intervjua dansare och danslärare samt filma och fotografera olika former av queerdans. Anledningen till att Visarkivet finner det relevant att undersöka queer i danssammanhang är att denna typ av danspedagogik är ett förhållandevis nytt fenomen och ett tydligt exempel på vad som händer i dagens "dans-Sverige". Ambitionen är att fånga upp och undersöka queerdansen medan den fortfarande är i sin linda. Undersökningens slutresultat kommer att finnas tillgängligt för vidare forskning och vara en del i Visarkivets omfattande materialsamling kring musik och dans.

För att förbereda mig inför praktiken på Svenskt Visarkiv har jag i min kandidatuppsats i etnologi valt att göra en undersökning av queerdans. Fördelen med att göra ett sådant förarbete är att idéer och tankar kan tas med och utvecklas i det mer omfattande projektet på Svenskt Visarkiv. I arbetet med min kandidatuppsats kommer jag även i kontakt med informanter som kan vara mig behjälpliga även under praktikperioden samt skaffar mig en övergripande uppfattning om queerdansdiskursen i Sverige. Just i egenskap av att vara ett förberedande arbete inför praktiken har uppsatsskrivandet känts engagerande och målinriktat på ett sätt som motiverat mig genom hela processen. Då jag varken dansar i någon större utsträckning eller identifierar mig som queer har jag haft en ganska opersonlig ingång till mitt ämnesval. Samtidigt tycker jag att det är otroligt viktigt att begrepp som queer får uppmärksamhet. Queerdans känns också intressant i egenskap av att vara ett fenomen på frammarsch och den nutida aspekten av etnologin är den jag brinner mest för.

Problemformulering och frågeställningar

Min ambition är att undersöka fenomenet queerdans i dess egenskap att vara en kombination av det teoretiska begreppet queer och den fysiska aktiviteten att dansa.

Genom att diskutera queerdans i förhållande till mer traditionell pardans undersöks hur benämningen queer påverkar en danssituation och formar en deltagargrupp. Utifrån queerteorins grundläggande ambition att belysa och utmana heteronormativitet vill jag undersöka hur detta verkställs i ett danskursammanhang. Jag vill även titta på förutsättningarna för queerdans som skapande av gruppgemenskap och vilka individer en sådan gruppkonstellation inkluderar och möjligen exkluderar. Jag finner det intressant att ett så modernt uttryck som queer kombineras med något så traditionellt som pardans och är nyfiken på konsekvenserna av detta. Det övergripande syftet med uppsatsen är att uppmärksamma queerdans som ett nutida uttryck inom pardansen samt att undersöka vad benämningen innebär i praktiken.

Mina huvudsakliga frågeställningar för undersökningen är:

- * Vilken funktion får queer i danssammanhang?
- * Hur skiljer sig queerdans från "vanlig" pardans i diskursiva påståenden?
- * Vilka är queerdansens arenor och vem söker sig till queerdans?
- * Hur presenteras queerdans av dansare och lärare samt i olika danskursbeskrivningar?

Avgränsningar

En relativt omfattande avgränsning kring beskrivningen av queerteorin har varit nödvändig, delvis för att bibehålla fokus kring det som är relevant för temat queerdans men också för att begreppet i sig är komplext och nästintill oändligt stort. Jag har hittat många intressanta spår både kring queer och kring dans som jag dessvärre varit tvungen att låta bli att följa upp, såsom dans och performance eller queer och feminism. Det har varit viktigt för mig att ge en

rättvis bild av queer då jag finner identifikationsmöjligheterna i begreppet som ytterst viktiga och helt står bakom dess strävan efter jämlikhet och acceptans. Utöver det mest grundläggande kring queerbegreppets framväxt och historia har jag valt att koncentrera mig kring queerteorins aktivistiska utmanande av heteronormativitet och i förlängningen, hur detta uttrycks i dans. Jag har valt att endast diskutera kön och genus i det inledande kapitlet kring queer då detta lätt breder ut sig i sin komplexitet och kräver för mycket fokus från dansundersökningen. Mitt fokus har legat på de intressanta spår jag funnit i svaren från mina informanter och uppsatsen har formats mycket utifrån deras berättelser. Detta har känts naturligt då min förkunskap kring queerdans var knapp och jag fått kontakt med så många kunniga och engagerade personer. Det finns otroligt många möjligheter för forskning kring queer och så många tänkbara områden för applicering av queerteori. Det jag väljer att titta på och ta upp i denna uppsats är endast ett litet hörn av en stor och viktig diskurs som är i högsta grad aktuell och i ständig utveckling.

Tidigare forskning och teoretiska aspekter

Forskning kring queer och dans som separata ämnen är omfattande och bedrivs inom flera olika ämnesområden såsom historia, genusvetenskap och etnologi. Däremot finns det fortfarande relativt lite skrivet om queerdans. Heteronormativiteten och könsrollerna inom pardans diskuteras ofta i forskning kring dans men det är få avhandlingar, uppsatser eller artiklar som exklusivt behandlar queerdans. Jag har i mitt uppsatsarbete använt mig både av de diskussioner om kön och dans som förs i dansforskning samt de delar av queerteoretisk forskning som kan appliceras på mitt ämnesområde. Nedan presenteras den huvudsakliga litteratur från respektive forskningsfält som också har fungerat som mina teoretiska ingångar i arbetet.

Queerteori

Judith Butler, professor i retorik och litteraturvetenskap är en av de främsta queerteoretikerna och hennes texter kring kön och sexualitet ligger som grund för i stort sett all litteratur om queer som jag läst inför denna uppsats. Butler ställer sig kritisk till uppfattningen om två åtskilda, biologiska kön och diskuterar hur denna dikotomi skapar och kontrollerar makten i samhället. Butler anser att kön är socialt konstruerat och att vi utifrån våra kroppar kodas med ett genus som styr våra handlingar som män och kvinnor. Genus styrs av den heterosexuella

matrisen som organiserar sexualitet och skiljer maskulint från feminint som motsatser med begär till varandra. Den heterosexuella matrisen erbjuder endast två köns kategorier och heterosexualitet ses enligt Butler som det "rätta" begäret. Queer kan innebära att agera i motsats till sitt genus, alltså att inte identifiera sig utifrån det biologiska könet eller att inte ha en heterosexuell läggning. Butlers teorier går kortfattat ut på att kön inte är utan görs och att det med queerteori därför blir möjligt att utmana den heterosexuella matrisen och förändra uppfattningar om kategorierna man och kvinna. I min uppsats utgår jag från ett texturval från Butlers karriär som sammanställts i boken *Könet brinner* (Butler 2005). Texterna är översatta och utvalda av Tiina Rosenberg, professor i genusvetenskap och en av initiativtagarna till det politiska partiet FI- feministiskt initiativ. Rosenberg inspireras av Butler i sin forskning och politik och jag har i mitt arbete även använt mig av Rosenbergs egen bok *Queerfeministisk agenda* (Rosenberg 2002) som behandlar queerteori, feminism och politik.

Jag har även läst *Vad är queer?* av Fanny Ambjörnsson (Ambjörnsson 2006), boken ger en lättillgänglig ingång till queerbegreppet och diskuterar utvecklingen från starten i USA till nutida användning i Sverige. Ambjörnsson använder sig av Butlers teorier och diskuterar queerfeminism och problematiserar hur heteronormativa uppfattningar genomsyrar vårt samhälle och våra handlingar samt belyser konsekvenserna av detta. *Vad är queer?* har med Ambjörnssons enkla och tydliga kronologiska disposition inspirerat mitt upplägg för uppsatsen och varit en ovärderlig källa för uppslag och frågeställningar. I mina litteraturstudier av queerteori har slutligen också antologin *QueerSverige* (Kulick 2005) varit viktig, här applicerar olika queerteoretiker såsom Ambjörnsson, Rosenberg och Ingeborg Svensson queerteori på olika områden och ämnen. Redaktör för boken är Don Kulick och texterna ger en bra överblick av vad som pågår inom queerforskningen samt visar på de oändliga möjligheterna för queerteori som utgångspunkt för kulturanalys.

Dans

Forskning kring dans bedrivs inom många ämnesområden, jag har dock valt att begränsa mig till dansetnologin som även den är relativt omfattande. Främst utgår jag från Mats Nilssons forskning kring dans och tradition och då från avhandlingen *Dans-kontinuitet i förändring* (Nilsson 1998) samt *Dans- Polska på svenska* (Nilsson 2009). I båda dessa texter diskuterar Nilsson dans och dansande som en social och kulturell akt utifrån teman som tradition, ålder och kön. Genom deltagande observationer och intervjuer med dansare diskuterar Nilsson dansandets tradition och utveckling. Nilsson använder sig mycket av begreppen stora och lilla traditionen som avser tradering som sker antingen formellt eller informellt och som baseras på

i huvudsak skriftliga källor eller mer tyst kunskap. Stora och lilla traditionen som tankekoncept finns med även i mitt arbete och underlättar förståelsen för skillnader i dansandet beroende av sammanhang. Vidare studerar Nilsson också pardansens möjlighet till flirt, ett tema som även intresserat etnologen och riksspeleman David Kaminsky vars artikel om sexualitet och kön inom polskan (Kaminsky 2011) jag tillsammans med Nilssons forskning använt i avsnittet kring pardansen som möjlighet till partnersökande. Nilssons forskning har även varit användbar i analysen av dans som möjlighet till förändring av kultur och som spegling av sin nutida kontext. Vidare har jag också använt mig av Liisa Ängqvist bok *Dansande ungdom* (Ängqvist 2006) som är en nutida undersökning av ungdomars dansande med teman såsom kön och identitet samt Owe Ronströms bok *Russindisco och seniordans* (Ronström 1997) som i huvudsak behandlar pensionärers dansande men som också tar upp för mig relevanta aspekter såsom grupptillhörighet och dansens historia i Sverige.

Viktiga för min uppsats är även Karin Toft och Linnea Helmerssons etnologiska uppsatser kring dans och kön. Toft har undersökt två olika danslokaler i Göteborg och analyserat skillnaderna i danssituationen och deltagarskaran inom salsan och polskan och diskuterar bland annat pardansens könsroller (Toft 2006). Helmerssons uppsats handlar om manligt och kvinnligt i folkdans och de sega strukturer kring pardansande som fortfarande är aktuella i många former av folkdans (Helmerson 2005). Båda dessa uppsatser utgår från liknande frågeställningar som mitt arbete och blir därför både inspirerande och användbara som referenslitteratur.

Metod och Material

Mitt huvudsakliga material består av fem mailintervjuer med dansare/danslärare som praktiserar queerpedagogik. Utöver detta är en blogg rörande queerpolska som drivs delvis av en av mina informanter del av mitt empiriska material. Jag har även tagit del av information kring danskurser som annonserats på olika Facebookgrupper för queerdans samt kursinformation från Tangoverkstan i Stockholm som använder sig av queerpedagogik. Även en blogg rörande jämställd folkdans utgör referensmaterial för analysen. Grundläggande för undersökningen är också de litteraturstudier kring queerteori och dans som presenterades i föregående avsnitt.

Intervjuerna utgör grundmaterialet i den diskursanalys som jag använder mig av i mitt uppsatsarbete. Diskurs avser ett bestämt sätt att tala om och förstå världen exempelvis en politisk eller medicinsk diskurs. Diskursen är det avgränsade område eller sammanhang där något diskuteras och värderas utifrån olika ståndpunkter och infallsvinklar. Genom att undersöka de olika åsikter och konflikter som pågår inom en diskurs ges en övergripande förståelse för ett visst fenomen och dess förankring i andra diskurser och andra sammanhang. Diskursanalysen gör det möjligt att studera språk som konsekvens och summa av erfarenheter och som avgörande för begreppsbildning och förståelse. Diskursanalys är ett sätt att sammanställa och analysera de infallsvinklar, begrepp och frågeställningar som finns inom ett visst område (Winther Jörgensen & Phillips 2000). Jag har använt mig av diskursanalys när jag undersökt queerdans som fenomen, genom litteraturstudier, intervjuer samt fältundersökningar på Internet har jag försökt ringa in vad som sägs om queerdans, var detta samtal pågår och vilka som är delaktiga. Diskursanalysens ambition att vara en övergripande undersökning har också fungerat som ram för dispositionen i min uppsats där kapitlen formulerats som frågor såsom Vad är queerdans? Vem dansar queerdans? samt Var dansas queerdans?

I inledningen av mitt uppsatsarbete var mailintervjuerna endast tänkta att fungera som kompletterande material till de hemsidor och bloggar rörande queerdans som jag ämnade undersöka och analysera. Med tiden fick jag dock kontakt med så många engagerade och intressanta personer via mail att detta material tog över som inspirationskälla. Vid denna insikt hade jag redan hunnit så långt i min uppsats och mailat med så pass många informanter att jag bestämde mig för att göra även resterande intervjuer över mail. Mailintervjuer som huvudmaterial diskuteras vidare i avsnittet kring reflexivitet.

Informanter

Mina informanter i denna uppsats är fem stycken personer som dansar och lär ut olika dansstilar med queerpedagogik. Gruppen består av tre kvinnor och två män i åldrarna tjugofyra till femtioett som är aktiva i Göteborg, Stockholm och Malmö. Alla intervjuer är gjorda i mailform och samtliga informanter har svarat på samma frågor. Det faktum att de alla är aktiva som danslärare var inte en ursprunglig avgränsning från min sida men jag tror att detta endast gynnat min undersökning eftersom informanternas kännedom om queerdanspedagogiken grundas både i ett eget dansande men också i ett konkret användande

av pedagogiken för att lära andra att dansa. Denna dubbla kunskap och det engagemang som driver dem att vara danslärare märks i deras iver att vara mig behjälplig i mitt uppsatsarbete och deras utförliga svar. Kontakten med respektive informant har skett utifrån tips, antingen från övriga deltagande eller från någon utomstående som jag samtalat med om mitt uppsatsämne. Flertalet gånger blev jag tipsad om personer jag redan tagit kontakt med vilket är ett tecken på dels att queerdanskretsen ännu är relativt liten men också att flera av mina informanter är de främsta inom sin genre. Överlag har alla jag kontaktat svarat snabbt och varit väldigt positiva till mina frågeställningar och informanternas berättelser har inspirerat och uppmuntrat mig i mitt arbete. Alla deltagande har varit bekväma med att intervjuerna skett via mail då de alla är relativt upptagna i sin vardag och flera av dem befinner sig på annan ort. Alla deltagande omnämns med sitt riktiga namn då ingen av dem vid förfrågan önskade att vara anonym. Förutom i presentationen nedan benämns de endast med förnamn och intervjuerna refereras som x följt av en siffra mellan 1-5, där 1 avser den intervju jag genomförde först och 5 står för den senast tillkomna informanten. Nedan följer en kortare presentation av var och en av informanterna i den ordning jag kommit i kontakt med dem.

Paula Carlsson 34 år, jobbar som lärare i Göteborg. Tröttnade på heteronormativiteten i salsa och startade våren 2011 egna kurser i queersalsa. Aktiv deltagare på Facebooksidan Queersalsa Göteborg.

Intervjun med Paula refereras som x1.

Malin Backström 51 år är författare och skivarpedagog i Stockholm. Undervisar i pardanserna salsa, lindyhop och tango och då oftast med queerpedagogik.

Intervjun med Malin refereras som x2.

Ellinor Fritz 24 år från Falun utsågs 2011 till riksspeleman och arbetar idag som musiker. Ellinor är utbildad vid Högskolan för scen och musik i Göteborg och tillsammans med dansare håller hon kurser främst i polskedans med rörliga roller. Sedan 2009 är Ellinor involverad i projektet Queerpolska exempelvis via bloggen www.queerpolska.wordpress.com.

Intervjun med Ellinor refereras som x3

Harald Stribén är 36 år, småbarnsfar och bosatt i Malmö. När han hinner åker han runt i landet och lär ut foxtrot, bugg och kubansk salsa med queerpedagogik.

Intervjun med Harald refereras som x4

Peter Csaszti 37 år är utbildade dansare vid Balettakademin och Salaakademin men pluggar just nu datavetenskap i Stockholm. Peter arbetar också som dansare, danslärare och koreograf inom bland annat jazzdans och queersalsa.

Intervjun med Peter refereras som x5

Källkritik

Att använda internet som källa innebär alltid en risk då det är svårt att veta vem som är upphovsman till det som skrivs eller vilka konkreta fakta som texten baseras på. Min diskursanalys grundas till stor del på diskussioner och information som förmedlas på olika forum för queerdans, främst inom en grupp för queerdans på Facebook. På just Facebook är det lätt att se vem som skrivit vad och även den blogg som jag till största delen använder mig av har en tydlig avsändare. Lite mer diffusa är författarna till de olika danstillställningsprogram som jag tagit del av såsom Tangoverkstan eller Shyssta folkdanskklubben. Då queerdans är ett så pass nytt och modernt fenomen anser jag det i stort sett omöjligt att göra en diskursanalys av ämnet utan att undersöka vad som pågår på internet och jag har därför varit tvungen att förhålla mig till den osäkerhet som följer med användandet av internet som källa. Genom att vara kritisk till information utan tydlig avsändare och genom att till största del använda mig av texter som har direkt anknytning till mina informanter används internetkällor i uppsatsen på ett sätt som undviker de största riskerna med oidentifierade författare och förgängliga fakta.

Reflexivitet

Då jag inledde mitt uppsatsarbete var mina kunskaper kring queerbegreppet inte speciellt omfattande, varken som identitetskategori eller som vetenskaplig teori. Denna okunskap har medfört att jag gått in i projektet utan några egentliga föreställningar eller förväntningar på materialet eller fältet. Möjligtvis har detta förlängt startsträckan inför det faktiska skrivandet då jag var tvungen att läsa in mig ordentligt på ämnesområdet innan jag kunde strukturera upp mitt arbete. Samtidigt känner jag att min okunskap också fött en nyfikenhet som fört mitt arbete framåt och att den inläsningsperiod som var nödvändig har också kommit att forma tänkandet kring uppsatsen på ett positivt sätt. Den har fått växa fram och ta form utifrån det material jag hittat och har inte tagit avstamp i en personlig uppfattning, jag har varit väldigt

öppen för fältet och blivit mer och mer intresserad vartefter. Då jag varken sysslar med dans i formella sammanhang eller identifierar mig utifrån queer var fältet ganska känslomässigt oladdat vid första mötet, även om jag brinner för den jämlikhetssträvan som finns i queer. Samtidigt har min nybörjarblick säkerligen flertalet gånger fört mig in på sidospår som försvårat mitt arbete.

Avgränsningen av queerbegreppet har varit delvis svår att göra, ett problem som kanske hade minimerats om jag varit mer förberedd och inläst på fältet innan jag påbörjade mitt arbete. I efterhand framstår min ambition att definiera och ringa in queer som en komisk motsats till vad som är tanken med begreppet och det har fått mig att inse att det är svårt att göra en allomfattande beskrivning och analys av queer i detta sammanhang. Jag kan också konstatera att mailintervjuer inte alls tillfredställer min nyfikenhet som ett faktiskt möte med informanten gör, de spontana följdfrågorna uteblir och det känns lite opersonligt många gånger att endast ha kontakt via mail. Å andra sidan har mina informanter haft möjlighet att ta sin egen tid och verkligen formulera sina svar som de själva önskat och intervjuandet har inte tagit någon tid ifrån mitt skrivande. Jag har dessutom i och med uteblivning av transkribering kunnat fokusera intensivt på mitt skrivande. Överlag känns mailintervjuerna ändå som ett bra sätt att kontakta informanter men jag ser fram emot att under arbetet på Svenskt Visarkiv få fortsätta undersökningen av queerdans och då möta informanter i ett verkligt samtal.

Disposition

Uppsatsen inleds med ett kapitel jag valt att kalla Två fält som möts där begreppen queer och dans behandlas var för sig utifrån litteraturstudier. I detta kapitel ingår även ett avsnitt rörande pardans och könsroller där informanternas berättelser kompletterar litteraturreferenser.

Uppsatsens huvudsakliga kapitel Vad är queerdans? är uppdelat i underrubriker och diskuterar olika aspekter kring hur en danssituation påverkas av benämningen queer. Huvudkapitlets diskussion utgår ifrån intervjuer, litteratur samt övrigt empiriskt material såsom bloggar och hemsidor. Uppsatsen avrundas med en avslutande diskussion samt en sammanfattning.

Två fält som möts

Vad är queer?

”Queer kan betyda allt ifrån knäpp och avvikande till teori, omstörtande och aktivism på en och samma gång. Ibland används det som en paraplybeteckning på gruppen homosexuella, bisexuella och transpersoner och ibland som benämning på personer som i största allmänhet faller utanför normen” (Ambjörnssons 2006:8).

Queer är precis som citatet ovan påvisar ett komplext och omfattande begrepp. För att underlätta förståelsen kring de olika betydelseerna kommer jag här i uppsatsens första avsnitt att behandla begreppet i tre underrubriker. Inledningsvis kommer jag att titta på begreppets uppkomst, historia och utveckling för att sedan se på queer som identifikationsmöjlighet och politisk aktivism. Slutligen kommer även begreppets akademiska och vetenskapliga funktion att diskuteras. Dessa olika perspektiv är nödvändiga för att skapa en förståelse för queer som sedan kan användas i undersökandet av queerdans.

Kring 1988 formulerar Yvonne Hirdman, professor i samtidshistoria en teori för att beskriva hur våra uppfattningar kring dikotomin kvinnligt/manligt omvandlas till strukturer av makt i samhället. Hirdman kallar denna relation mellan könen som skapas socialt och kulturellt för Genuskontraktet, där delordet kontrakt avser en nedärvd, osynlig överenskommelse om hur makten bör fördelas. Hirdman poängterar att både kvinnor och män är delaktiga i att upprätthålla och tradera de överenskommelser som kontraktet innehåller i en slags social norm. Hirdman vill att genuskontraktet ska vara ett enkelt begrepp för en komplicerad verklighet, som kan hjälpa oss att se hur vi utifrån vårt biologiska kön tilldelas genus som talar om för oss hur vi ska vara och ger oss begränsningar och möjligheter och hur detta i förlängningen skapar skilda verkligheter för kvinnor och män (Hirdman 2000: 4-38)

Utifrån uppdelningen av kvinnor och män och deras roller i Genuskontraktet har också kategoriseringar kring hur ett liv bör levas formats, inte minst vad gäller sexualitet och begär. Uppdelningen och kategoriseringen kring hetero- och homosexualitet som åtskilda identiteter

tar sitt ursprung i 1700-talets ökade vilja att sortera, klassificera och diagnostisera. Tidigare fanns ingen beteckning på de individer som attraherades av personer av samma kön. Homosexuell som identitetskategori med historia och ursprung finns inte innan det via språket ges ett namn. I samma stund som homosexualitet skapas som begrepp blir det också en given motpol till, och skapar samtidigt heterosexualiteten. Dessa två identiteter belyses av och finns endast i relation till varandra. Det blir i och med den språkliga benämningen möjligt att identifiera sig som homosexuell och i samband med detta skapas också en form av gemenskap och samlad rörelse kring denna sexualitet. Samtidigt blir det möjligt att inte identifiera sig som homosexuell utan istället välja att kalla sig för heterosexuell. Att vara heterosexuell är också att inte vara homosexuell, och tvärt om, en dikotomi och ett motpolstänkande som skapar identitet. 1700-talets vetenskapliga hunger medför också ett nytt regelsystem för vad som är normalt och vad som anses sjukligt eller avvikande och här hamnar homosexualiteten snart i underläge. Detta trots att både hetero och homosexuellt umgänge endast för njutning länge ansetts vara lika stora synder och lika perverst. Homosexualitet fortsätter att dras med dessa beskrivningar och heterosexualiteten lyckas med tiden att befästa sig som det normala och det enda "rätta" sexualitetsalternativet (Ambjörnsson 2008: 45-55).

Alltsedan denna uppdelning i två skilda sexualiteter har homosexualitet varit den underlägsna som genom historien setts både som en sjukdom och ett brott. Den vanligaste beteckningen på homosexuella individer var och är, främst i de engelskspråkiga länderna, gay.

Gay är ett ord som i sitt ursprung betyder glad eller livlig men som på 1700-talet kom att beteckna olika typer av sexuell avvikelse, en gay kvinna avsåg en prostituerad och en gay man avsåg just en homosexuell man (Dictionary 2012). Gay blev snabbt en väldigt stereotypiserad benämning som inte användes av de homosexuella själva utan som snarare var en påtvingad grupp tillhörighet. Själva kallade sig de organiserade homosexuella för den homofila rörelsen och de bedrev fram till 1960-talet sina politiska frågor på ett väldigt försiktigt och assimilerande sätt. Den homofila rörelsen hade ingen ambition att sticka ut eller skilja sig från det normerande, de eftersträvade endast lika rättigheter och ville att homosexualitet skulle ses som en lika naturlig identitet som den heterosexuella. Det handlade vid denna tid mer om överlevnad i ett diskriminerande samhälle genom att skapa mötesplatser och en grupp gemenskap för homosexuella snarare än att utmana den diskriminering som pågick. I det upproriska 1960-talet omformar sig rörelsen och utvecklar en slags revitalisering av ordet gay som omladdas med ny kraft och ett tydligt motstånd. Försöken till assimilation överges och nu vill de homosexuella istället synas och erkännas offentligt. Med radikala

manifestationer ville de förändra den allmänna uppfattningen av homosexuella och gay kom allt mer att beteckna en subkultur med en utlevd sexualitet som uttrycktes i klädstil och andra attribut (Rosenberg 2002: 32). Gay blev en ny självdefinition och med tiden kom rörelsen att koncentrera sig främst kring homosexuella män och de lesbiska började delvis ta avstånd från gaysammanhang och skapade istället feministiska separatistiska rörelser som koncentrerade sig på kvinnliga frågor och lesbiska rättigheter (Ambjörnsson 2008: 19). Nu för tiden har gay nästan uteslutande kommit att beteckna homosexuella män medan kvinnorna benämner sig som lesbiska, detta syns tydligt exempelvis i de engelskspråkiga sexualitetsforskningarna som kallas gay and lesbian studies.

Queer kan sägas vara en vidareutveckling av eller kanske ett komplement till kategorierna gay och lesbisk. Queer har för avsikt att innefatta alla de individer som bryter mot den allmänt rådande heteronormen vad gäller kön, genus och sexualitet (Ambjörnsson 2008: 8). Begreppet användes för första gången i akademiska sammanhang i samband med en konferens 1990, då film och litteraturvetaren Teresa de Lauretis genom att använda sig av queer i titeln till konferensen ville vidga och utmana de i USA redan befintliga gay and lesbian studies. De Lauretis ifrågasatte att gay och lesbiska frågor alltid diskuterades utifrån samma premisser och alltid tillsammans, som en helgjuten och sammanhängande grupp av individer med en viss sexualitet. Queer skulle vara ett nytt sätt att se på och teoretisera sexualiteter. De Lauretis ansåg det vara hög tid att homosexualitet började betraktas som en egen livsstil med egna sociala och kulturella former. Hon hade själv hört queer användas av unga, upproriska, homosexuella konstnärer i New York och ville plocka upp denna nya identifikationsmöjlighet för granskning (Butler 2005:21). I sin språkliga grundform betyder det engelska ordet queer: skev, avvikande eller sned och benämningen användes länge som nedsättande beteckning på människor som på ett eller annat sätt skiljde sig från normen, oftast då i fråga om sexualitet (Rosenberg 2002:34). Precis som med beteckningen gay har humorörelsen lyckats att ta tillbaka och omvärdera queer. I nästa avsnitt tittar jag närmare på queer som identifikationsmöjlighet och politisk aktivism.

Queer som identitet och motstånd

”Om begreppet queer skulle kunna utgöra grund för kollektiva protester och ge upphov till historiska reflektioner och spekulationer om framtiden, måste det förbli herrelöst, alltid och endast förändrat, förvanskat, queerat från en tidigare användning i linje med väsentliga och allt bredare politiska syften” (Butler 2005:104).

Queer används idag som en beteckning, eller ett paraplybegrepp för identitetskategorier som skiljer sig från normen främst vad gäller sexualitet. Begreppet avser innefatta även de kategorier som tidigare fått en marginaliserad plats i gaybegreppet såsom trans- och bi personer. En grundläggande tanke med begreppet är att det inte ska kategorisera inom sig självt, alltså att inte göra snävare uppdelningar såsom kvinna, man, lesbisk, transa eller bög. Att vara queer består främst i att vara icke-normativ, sen är det inte lika väsentligt på vilket sätt detta uttrycks eller vad det avvikande består i. Inom queer ska man slippa ytterligare kategorisering och grundtanken är att den sexuella identiteten ska kunna vara flytande och kunna omformuleras och utlevas på olika sätt (Ambjörnsson 2008:27). Det man också vill undvika är det uteslutande och den mansdominans som uppstod i gayrörelsen och som vi kan se i citatet ovan förespråkar Butler att begreppet inte bör tillhöra någon specifik, så fort man låser fast det eller försöker avgränsa queer till en viss kategori och en viss grupp av människor har det förlorat sitt syfte och sin funktion (Butler 2005:104). Vem som är queer och vad som egentligen förutsätter användandet av begreppet är med andra ord inte helt självklart, vad som anses vara avvikande är högst situationellt och olika handlingar faller utanför normen i olika sammanhang, olika kulturer och i olika tider. Den ständiga förändringen i begreppets betydelse och den otydliga formuleringen kring beteckningen härstammar delvis från 1990-talets ovilja att sammanföra människor i homogena grupper. Individualismen värderades högt och det ska alltid finnas utrymme för personliga tolkningar och alternativa vägar. Queerrörelsen vill absolut inte assimileras och anpassa sig till de normer som är rådande, det vore att ge upp och erkänna de normerande som det rätta och naturliga, istället är det ifrågasättandet och utmanandet som står i centrum (Rosenberg 2002: 16).

Men queerrörelsen har aldrig eftersträvat att vara en identitetskategori, snarare är det avsett att vara en kritik och ett sätt att belysa, diskutera och utmana det normerande. Genom

användandet av queerbegreppet markeras ett avståndstagande från heteronormen samt synliggörs hur normer utesluter och värderar andra val och alternativ än heterosexualitet som sämre och onormala. Queer är en form av aktivism som vill undersöka förutsättningar för ett omformande av sexuella identiteter och bidra till nyansering av våra föreställningar kring kön och sexualitet (Kulick 2005: 9). Även kategorier som gay och lesbisk bygger i grunden på våra föreställningar om två grundläggande kön, man och kvinna och hur dessa förhåller sig till, och åtrår/inte åtrår varandra. På så vis kan man påstå att även homosexualiteten är styrd av heteronormens grundstenar, könskategorierna man och kvinna. Queer vill försöka fokusera mindre eller inte alls på biologiskt eller socialt kön. Inom queer finns heller inget krav på att individen ska identifiera sig antingen som man eller kvinna. Dessa kategorier är inget du ska behöva förhålla dig till, det viktiga är att du tar avstånd ifrån och vill utmana heteronormens påverkan på individen och samhället.

Butler menar också att queer ska vara ett sätt att skapa politik kring identitet, och att det främst ska fungera som ett verktyg i aktivismen, som en påminnelse om gruppidentiteter och kategoriseringar alltid utestänger någon. Denna självkritik ska hålla queerbegreppet ständigt öppet för förändring och utveckling. Butler ser inte queer som en slutgiltig och perfekt identitetskategori utan snarare en hållpunkt på vägen mot ett upplösande av kategorier baserade på kön och genus (Butler 2005: 18). Min informant Paula återkopplar till flera av Butlers tankar när jag ber henne förklara hur hon definierar queer:

”Ganska kort betyder det för mig att synliggöra, ifrågasätta och bråka med normer och maktstrukturer i samhället. Men också en teori som hjälper en att tänka normkritiskt och intersektionellt. För mig är det snarare ett politiskt görande, aktivism, än en identitet. Men det kan betyda olika saker för olika människor och i olika kontexter. I salsan betyder det mer konkret att strunta i samhällets normer (framförallt kring kön och sexualitet), eller utmana dem, genom att låta alla dansa vilken roll de vill, helst båda rollerna, och att alla får dansa med alla” (x1).

Förutom att fungera som en identitetskategori och ett ifrågasättande av normer har queer också en tredje, huvudsaklig funktion som vetenskaplig teori. I det tredje och sista avsnittet kommer jag att titta närmare på den akademiska aspekten av queer.

Queer som vetenskaplig teori

Även inom den akademiska världen uppstår snart ett intresse för queerbegreppet. En ny sexualitetsforskning med ett bredare perspektiv och en större koncentration till den normerande heterosexualiteten efterfrågades. Det var inte längre endast det avvikande som skulle undersökas, nu ville man också studera förhållandet mellan sexualitet och makt samt våra föreställningar om manligt och kvinnligt. Man ville också gå tillbaka till ursprungsfrågorna och ifrågasätta vad sexualitet egentligen är och hur våra föreställningar kring densamma påverkar oss utifrån kön och genus (Ambjörnsson 2008: 35-36). Genom att fokusera på heteronormativitet blir det möjligt att se bortom enskilda personers sexualitet och istället se de stora mönstren kring hur normer påverkar vårt vardagliga liv och de värderingar som finns i samhället. Genom användandet av teorin ska det också bli möjligt att upptäcka den mångfald av sexuella uttryck och positioner som hamnat i skuggan av hetero- och homosexualitet (Ibid: 52). Queerteorin ska, precis som aktivismen ifrågasätta och använder sig bland annat av så kallade "queera läsningar". Queera läsningar innebär att se på en text (ett konstverk, en bok, en film eller en situation osv.) och undersöka vilka normer och föreställningar som kommit att forma denna text och på vilket sätt det påverkar både vår läsning och hur vi tillgodogör oss de budskap som vill förmedlas. Queera läsningar är ett sätt att se hur heteronormativitet finns på så många olika plan och tar sig många olika uttryck i vår vardag. Dock kan vi inte prata om en, enhetlig queerteori, snarare är det en blandad kritik av heteronormativitet som kommer från olika perspektiv och olika institutioner. Det handlar till största delen om att undersöka hur makt skapas i relation till sexualitet och hur heteronormativitet upprätthålls och återskapas. Queera läsningar vill visa att det finns andra sätt att läsa en "text" men strävar just efter att vara ett alternativ snarare än att leverera sanningen och det enda rätta (Ambjörnsson 2008: 160-167).

Trots sin ambition att vara inkluderande har queerteorin fått utstå mycket kritik för att vara elitistisk och västerländsk, den har enligt kritiker formulerats av vita, förhållandevis rika och välutbildade människor och blir i och med detta exkluderande och endast tillgänglig för en mindre grupp (Kulick 2005: 13). Som vi ser i citatet från Paula i förra avsnittet anser hon queer vara en teori som ger henne möjlighet att tänka normkritisk, hon betonar också begreppets möjligheter till teoretiseringen kring förtryck och strukturer, att de blir synliga och lättare att hantera. Hon tycker också att det är skönt att ha en vetenskaplig och erkänd teori att luta sig mot i diskussion kring och ifrågasättandet av queerdansens funktion och syfte (x1).

Naturligtvis har ett sådant komplext begrepp som queer, fler viktiga aspekter och en mer

detaljerad bakgrund än vad jag i denna uppsats har möjlighet att redovisa. Min ambition i den inledande presentationen av queer har varit att avgränsa mig till de aspekter av begreppet som blir fruktsamma i en undersökning av queerdans. De sidor av queerbegreppet som tagits upp kommer att återkomma och problematiseras längre fram i uppsatsen. I nästa avsnitt diskuteras dans som kulturell funktion och som delvis problematiskt upprätthållande av könsnormer.

Vad är dans?

“Dans är ett kulturellt uttryck och en tradition. Den är en kulturell form, en social akt som under lång tid överförs mellan generationer, en process som också innefattar förändring” (Nilsson 1998: 36).

Dans har genom historien getts många olika betydelser och funktioner, att dansa har ansetts både skadligt och nödvändigt och dansande som akt har fått stå symbol för både synden och olika politiska ställningstagande. Det syndiga i dansen fanns inte endast i den kroppsliga aktiviteten, genom tiderna har också dansande kopplats ihop med alltför riklig alkoholkonsumtion, bråk och skamliga förbindelser, aspekter som främst framhölls i samband med den nykterhetsrörelse som gjorde sin frammarsch i Sverige under tidigt 1900-tal. Som politiskt medel har dansen haft en stor roll bland annat i nationsbyggandet och som uttrycksmedel för olika kulturers särprägel (Nilsson 1998:35). Tydligt är att dans alltid haft en viktig roll i kulturen och att den alltid genererat många starka, om än olika känslor. De tidigaste beskrivningarna av dans berättar främst om olika typer av ring, lång och sångdanser, där deltagarna dansar flera stycken med varandra, på led eller i ring. Även de engelska gruppdanserna var populära i Sverige och drivkraften i dansandet verkar främst vara den sociala samvaron samt att dansande spelat en stor roll i ungdomars uppfostran. Det är i samband med industrialismen och nationsbyggandet på 1800-talet som pardans blir ett uppmärksammat fenomen, främst de polskor som länge dansats på landsbygden (Ibid:35). Längre hade dansandet i Sverige sett likadant ut bland både eliten och “folket”, det var i stort sett samma danser som dansades i balsalarna i staden som i vägskälen på landsbygden. På 1800-talet uppstår dock ett större intresse från elitens sida för det “folkliga” dansandet, i samband med det tidigare nämnda nationsbyggandet söks det autentiskt svenska och man tror sig finna detta just hos allmogen på landsbygden. I den allmänna insamlingen och

dokumentationen av allmogekulturen får de folkliga danserna från landsbygden betona och symbolisera särprägel i den svenska kulturen, det är också nu begreppet folkdans uppstår och börjar användas (Nilsson 1998:72).

Kring 1920 kan man se en annan förändring i det svenska dansandet, tidigare har influenserna för både musik och dans kommit främst från övriga Europa och främst Tyskland. Men i mellankrigstiden influeras Sverige mer och mer av Amerika, dansmusiken sprids främst via radio och nya danser som jazzen blir populära. Samhällets övriga högkonjunktur underlättar för dansandet med bättre ekonomiska tillgångar samt att åtta dagars arbetsdag resulterat i möjligheten till fritidsintressen och helgnöjen (Ibid:73). Tidigare följde dansandet jordbrukets och kyrkans kalendrar och var något man ägnade sig åt främst vid olika typer av högtider och främst under sommarmånaderna. Efter 1920 finns det ny tid för dansande och det skapas i och med detta nya arenor och sammanhang för dans. Framåt 60 och 70-talet har de etablerade danskolorna inte längre monopol på danskurser och det är heller inte längre endast de vanligaste förekommande standarddanserna såsom foxtrot och polska som lärs ut, nu syns också tydliga trender och influenser från Latinamerika och orienten (Nilsson 1998:131). Även i den mer informella dansen förändras förutsättningarna under 70 och 80-talet i och med discon och den mer fria solodansen. När mannen inte längre är given förare förändras kvinnornas utrymme på dansarenan och ett litet steg mot ett mer jämställt dansande tas. Dessa nya influenser och möjligheter för dansande skapar en skiljelinje i benämningen av olika dansstilar, där det som dansats innan 1920 benämns som gammaldans och betraktas som ursprungligt svenska och de stilar som blir populära efter 1920 kallas för moderna. Med alla dessa olika stilar blir det också nödvändigt att benämna dem dels utifrån ett historiskt perspektiv men också utifrån den dansande gruppens ålder och musiken (Nilsson 2009: 86).

De olika uttryck som traderas i vår kultur, gör huvudsakligen detta via två olika traditionsvägar som kallas stora och lilla traditionen. Dessa traditioner löper parallellt och har kunnat urskiljas i europeiska samhällen ända sedan medeltiden. Traditionerna skiljer sig i överförandeprocessen och i vilka individer som tillskansar sig traditionerna. Den lilla traditionen är folkets tradition. Här sker överföringen och vidarebefordrandet av kunskap främst genom muntligt, informellt berättande och genom handlingar. Det som traderas här är främst kunskaper som inte finns nedtecknade men som vi alla förhåller oss till i vardagen. Den lilla traditionen är tillgänglig för alla och det är här den folkliga dansen som jag nämnde tidigare tar sitt uttryck, det är inom den lilla traditionen som vi hittar den för tiden mest

populära och främst förekommande dansen. I den stora traditionen sker överföringen i mer formella sammanhang såsom skolor av olika slag och det som traderas baseras främst på det skrivna ordet. Den stora traditionen är mer exkluderande än den lilla då traderingen sker just inom bestämda sammanhang som alla inte har tillträde till. Det är inom den stora traditionen som folkdans förekommer tydligast, överlag är de danser som lärs ut på danskurser och liknande tillställningar delar av den stora traditionen. Den inläringen som kräver en ledare, såsom en danslärare hör till den stora traditionen och anledningen till att folkdans hamnar i denna gruppering är att ordet oftast avser äldre danser som kanske inte längre dansas i den lilla traditionen men som däremot fortfarande lärs ut. Den folkliga dansen från den lilla traditionen har här alltså omvandlats till folkdans i den stora traditionen. Likadana omvandlingar sker med andra kulturella uttryck såsom högtidstraditioner, seder och matvanor. Den stora traditionen hämtar ständigt inspiration från den lilla och på så vis sker en utveckling av kulturens traditioner. Stora och lilla traditionen förhåller sig alltid till varandra och som individer är de allra flesta av oss del av båda traditionerna beroende på vilket sammanhang och vilken livsfas vi befinner oss i (Nilsson 1998: 47-53). Den dans som kommer beröras i denna uppsats är den som traderas inom den stora traditionen, då det är queerdansandet i formella former såsom på danskurser som jag vill undersöka.

Dans är en stor del av i stort sett alla kulturer i Europa och även om dansen i olika situationer har olika funktioner så verkar den främsta vara möjligheten till social samvaro. Dansande genererar positiva känslor rent fysiskt i kroppen med hjälp av olika hormoner som stimuleras och utsöndras när vi arbetar fysiskt. Samtidigt ökar vårt välbefinnande då vi gör någonting tillsammans och enas kring ett intresse. I dansandet skapar vi någonting tillsammans och ofta är danssituationen en paus från den omgivande vardagen och ett tillfälle att ha roligt. De individuella anledningarna till varför man dansar är såklart många och det finns i dagens samhälle så många olika dansstilar att välja mellan. Flera av mina informanter säger också att de dansar för att de måste, för att de inte kan stå still, det har blivit en så självklar del av deras identitet att dansa. Malin liknar dansen vid meditation och mindfulness, där alla andra tankar försvinner och hon kan vara helt närvarande, ett tillstånd som är utvecklande för hennes person även i livet utanför dansen.

“[...] dans är ett mycket bra sätt att lära känna mig själv och andra. Att få utforska och utveckla nya sidor hos mig själv, i samspel med andra. Det kan handla om att t ex våga vara tydlig och att sätta gränser, eller om att lyssna in den andra och släppa kontrollen mer” (x2)

Genom att ingå i en gemenskap som dessutom baseras på ett gemensamt intresse skapar vi trygghet som får oss att lättare kunna hantera att samhället är i ständig förändring, våra sammanhang skapar kontinuitet och att dansa kan bli en form av livsstilsprojekt som formar individens uppfattning av sig själv och omvärlden (Ängquist 2006:17). Min informant Peter önskar också att dansen genom sitt glädjespridande och skapande av positiva känslor ska generera ett bättre och trevligare samhälle över lag (x5).

Pardans, som den här uppsatsen fokuserar på, är bara en dansstil bland många, nutidens folkliga dans skulle nog knappast beskrivas som en pardans, ändå är intresset för att genom kursverksamhet lära sig pardanser fortsatt stort. Det som dansas i den lilla traditionen idag tror jag främst består i olika typer av solodans med möjliga inslag av parbildning men som mer går ut på att man dansar var för sig i en stor grupp exempelvis på en nattklubb. Det som främst skiljer pardans från mer individuell dans är samarbetet med och närheten till en annan person, det gäller att finna varandra och tillsammans skapa möjligheter för en bra dans. Dessa unika möten som pardansen erbjuder verkar vara en av de stora tjusningarna med pardansen, dansandet blir ett helt annat sätt att umgås och mötas på. Malin beskriver hur danssituationens möten kan kännas på ett helt annat sätt än ute i övriga livet:

“Där det är den kroppsliga kommunikationen som är viktig, inte den intellektuellt/verbala, vilket gör kommunikationen mkt ärligare och naknare (eftersom det är mkt svårare att “ljuga” med kroppen än med orden)” (x2).

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att pardansens främsta funktion i dagens Sverige verkar vara att generera bra känslor, både psykiskt välbefinnande i form av sociala möten och en paus i vardagen men också fysiskt då vi mår bra att använda våra kroppar. I nästa avsnitt diskuteras pardansens roller, förutsättningar och begränsningar som en ingång till queerdans som alternativ dansform.

Pardansens roller

Dans är precis som alla andra handlingar styrda av samhällets normer och kulturens förutsättningar. Dansandet utgör ofta en spegling av samhället vad gäller våra uppfattningar om manligt och kvinnligt men också om hur man bör förhålla sig till och använda sin kropp. Att dansa består till stor del i att kliva i en roll, ofta är dessa roller skapade och formade just utifrån kön och kanske är pardans en av de få situationer i vårt samhälle där äldre

könsrollsmönster fortfarande är hårt befästa och fortfarande uppfattas ha en funktion (Helmersson 2005: 16). Hur dessa roller ser ut beror på normer för män och kvinnor i den kultur där dansen utförs samt vilken dansstil som tillämpas men vanligast för de flesta typer av pardans är att mannen har en mer aktiv roll medan kvinnans uppgift främst är att följa honom och vara lyhörd för hans signaler och indikationer. Även själva rörelsemönstret och uttrycket för de respektive rollerna ser olika ut då kvinnan ska röra sig med grace, lätt och diskret medan mannens rörelser bör ta plats och signalera makt och aktivitet (Ibid: 10) Uppfattningen om kvinnan som mer passiv genomsyrar hela vår kultur och traderas på långt fler sätt än vad vi dagligen reflekterar över. Dikotomin mellan manligt och kvinnligt har till och med kommit att påverka den allmänna beskrivningen av hur barn blir till, där mannens spermier ges den aktiva rollen som tävlar om att komma först till ett inväntande och passivt kvinnligt ägg (Ambjörnsson 2008:111).

Självklart påverkas också dans av det som Hirdman kallar genuskontraktet och dess konsekvenser i könsroller. Dansande har precis som annat handlande kommit att formas utifrån manliga och kvinnliga roller, med tillhörande rörelsemönster och uppgifter i danssituationen. Dansrollerna är precis som könsrollerna kulturellt skapade och upprätthållna via traderande. Redan de tidiga beskrivningarna av dans har tydliga riktlinjer för de dansande och kvinnorna skulle via dansande "lära sig att iakttaga en anspråkslös hållning, sänka ögonen och blott understundom se upp med en blick av jungfrulig blyghet" (Ångquist 2006:29).

Dansande har också genom historien haft en nära koppling till sexualitet, i den sociala situation som uppstår kring dansande finns ofta en potentiell parbildning även utanför dansgolvet. Denna möjlighet till attraktion har påverkat utformningen av dansens roller som bestående av en manlig och en kvinnlig part som möts, helt i linje med den heteronormativa föreställning om kärlek och sexualitet som finns i vår kultur. Dansen är i högsta grad en kroppslig aktivitet och kan ibland uppfattas som en sensuell och utmanande handling som inte heller sällan blir intim, speciellt i pardansen. Att dansa syftar mycket till att hitta en takt och ett flyt inom paret, ett samarbete och en gemensam rörelse och en situation som ibland kanske kan påminna om en kärleksakt. Vi använder sällan vår kropp så nära en annan kropp som i dansandet och de lustfyllda känslor som dansande genererar kan ibland leda till förförelse eller flirt. Dansen potentiella parbildande egenskaper har intresserat både riksspelemannen David Kaminsky som skriver om flirten inom folkdans (Kaminsky 2011) och etnologen Mats Nilsson som diskuterar polskan och dess sensuella karaktär (Nilsson 2009). Dansens

möjlighet till flirt och parbildande är en intressant diskussion som jag kommer att återvända till senare i samband med queerdans då jag anser denna dansens möjlighet som bidragande faktor till att pardansen traderas enligt heteronormativa mönster och ännu är ganska uteslutande i sin syn på alternativ sexualitet och parbildning. Det är inte bara själva dansandet som omges av normer, även uppbyggandet och vem som ska ta initiativ till dansakten är reglerat av könsroller. Mats Nilssons intervjuer med polskadansare visar att kvinnor i hög utsträckning drar sig för att bjuda upp då de är oroliga att denna handling ska feltolkas. Att ta initiativ är inte betraktat som ett traditionellt kvinnligt beteende och att agera i motsats till våra förväntningar får oss att tolka handlingen som något extraordinärt och som att det finns ett bakomliggande syfte förutom viljan att dansa. Genom införandet av damernas kväll och damernas dans uppmuntras kvinnor att ta initiativ till uppbyggnad (Nilsson 1998:171). Är man kvinna och vill ta den förande rollen i dansparet, är detta ett normbrott som ofta resulterar i spekulationer om bakomliggande agendor. Paula som dansat "vanlig" salsa innan hon själv startade upp en kurs i queersalsa beskriver könsnormerna hon stötte på i sin första kontakt med dansen salsa:

" [...]Det verkade också vara helt självklart att kvinnorna skulle följa och männen föra. På min första kurs fanns det en kvinna som förde och alla antog att hon var lesbisk"(x1).

I den litteratur jag tagit del av rörande pardans och könsroller diskuteras det faktum att det blir vanligare och vanligare att kvinnor dansar med varandra, men att danspar bestående endast av män fortfarande hör till ovanligheterna. Samkönade danspar verkar precis som uppbyggnaden vara väldigt laddat, fast här är det istället männen som drar det kortare strået. Det verkar vara accepterat och till och med förståligt att två kvinnor väljer att dansa tillsammans, då de ofta är fler till antalet på danskurser eller danskvällar över lag. Istället för att stå över en dans kan kvinnor helt enkelt välja att dansa med varandra och på de kurser där deltagarna lärt sig att både föra och följa finns egentligen inget som säger att paret som dansar bör bestå av just en man och en kvinna. Ändå finns det uppenbarligen någonting som hindrar män från att dansa med varandra (Helmerson 2006: 13-14). Denna rädsla inför, eller ovana kring manligt pardansande för lätt tankarna till hur manlig homosexualitet i stort är mycket mindre accepterat och osynligt i samhället än kvinnlig homosexualitet. Manlig samkönad kärlek upprör och provocerar i mycket större utsträckning än den kvinnliga motsvarigheten. Det finns en tydligare erotisk tolkning av manlig närhet och en rädsla att bli misstänkliggjord som homosexuell man på "felaktiga" grunder. Samtidigt är det många danskurser nu för tiden som

jobbar enligt principen att alla deltagarna ska lära sig att dansa båda rollerna, alltså att både föra och följa. Men i de flesta fall verkar detta mer syfta till en ökad förståelse för dansen och för utvecklande av kvaliteten på dansandet än till att bana väg för samkönade danspar. Trots att många dansare idag lär sig båda roller finns en tydlig tendens till att ändå hålla sig inom de föreskrivna rollerna, åtminstone när man dansar med en person av det motsatta könet (Kaminsky 2011:132). Paula bestämde sig efter ett tag på salsakursen att endast dansa som förare, något som mottogs med förvåning och genererade många kommentarer:

“Lärarna hade lite svårt med hur de skulle förklara det för de övriga. Oftast sade de att jag skulle ”dansa kille”. De kände sig dock aldrig tvingade att tala om vad någon annan skulle dansa. De andra deltagarna på kurserna reagerade också på olika sätt. Några frågade om det inte var hemskt svårt att föra som tjej, någon tyckte att det kändes ”helt spegelvänt” att dansa med mig och några berömde mig. Alla verkade förhålla sig till mig på ett annat sätt än till männen som förde (vilka inte heller kunde låta bli att kommentera att jag tog deras plats). Det fälldes ganska många kommentarer och skämt” (x1)

I lärarens ordval att Paula skulle “dansa kille” ser vi hur fasta kopplingarna mellan ett visst rörelsemönster inom dansen är med biologiskt kön och genus. Vi ser också hur ifrågasättandet av en norm genererar starka och tydliga reaktioner trots att det bara handlar om att kanske stå på andra sidan i dansparet eller att vara den som inleder rörelsen. Trots att det inte finns några biologiska hinder för individer att dansa båda rollerna så finns det uppenbarligen andra, psykologiska och kulturella hinder. I nästa kapitel tittar jag närmare på det alternativa dansandet som Paula och samtliga av mina andra informanter hittat i queerdans. Med utgångspunkt i de teman som hittills behandlats i uppsatsen såsom queerbegreppets aktivism och pardansens roller kommer queerdansens funktioner och möjligheter att diskuteras. Jag ämnar undersöka vem som söker sig till queerdans och varför.

Vad är queerdans?

“Kort sagt började jag intressera mig för queerdans både för att ha ett safe space där jag kunde dansa hur och med vem jag ville och som var fredat från homo-/transfobi och sexism, men också för att jag i förlängningen vill förändra salsavärlden till ett rum där alla kan känna sig

bekväma och välkomna. Där en slipper utsättas för kränkande kommentarer, handlingar och skämt”(x1).

Citatet ovan är hämtat från min informant Paula som själv tog initiativet till att starta en queersalsagrupp i Göteborg efter att ha tröttnat på det, som hon upplevde det, begränsande och heteronormativa sammanhang som en “vanlig” salsakurs erbjuder. Paulas förklaring till varför hon intresserar sig för queerdans kommer att fungera lite som en röd tråd genom detta kapitel, då hon får mer flera av de enligt mig, mest intressanta aspekterna av queerdansens uppgift och funktion. Paulas önskan om att kunna vara sig själv när hon dansar, är något som går igen i alla mina informanternas berättelser. Vad är det då som möjligen försvårar en självidentifikation i “vanlig” pardans? Ett av de största hindren, som flera av mina informanter nämner återkopplar till förra kapitlet kring heteronormativa könsroller i pardansen. Peter säger sig vara allergisk mot att utifrån sitt biologiska kön eller sin homosexuella läggning inte ha tillåtelse från omgivningen att göra eller vara som han vill (x5). När de enda alternativen för identifikation är två, högst stereotypiserade och hårt reglerade positioner som baserat på biologiskt kön bestämmer hur du bör vara, då kan vi nog ganska snabbt konstatera att vi inte är många som känner att vi “får plats”. Att i dansen sorteras i antingen kategorin man eller kvinna kan vara frustrerande då vi i övriga samhället bygger vår personlighet och vår självuppfattning kring så många fler aspekter av oss själva. När det dessutom tillkommer tydliga normer och regler kring ditt dansande utifrån din kategori, får kanske ditt biologiska kön mer utrymme än vad du önskar. Min informant Harald beskriver det som sin grundläggande ambition vad gäller queerdansandet att reducera det biologiska könets betydelse och det är också det första han nämner som förklaring av vad queerdans är för honom:

“Färre regler för vilken roll du får ta dikterat av om du har snopp eller snippa. Och färre regler för vem du får dansa med. Är det dans vi ska hålla på med har jag helt enkelt svårt att förstå vad min konstllhörighet har med min dans att göra” (x4).

Sverige anses av många vara ett av världens mest jämställda länder och även om det är en ganska lång bit kvar till fulländad jämställdhet även här så lever de flesta av oss ändå med en önskan om att vi alla ska ha lika rättigheter utifrån såväl kön som etnicitet och ålder. När då pardansen delvis fortfarande fungerar utifrån något som större delar av övriga samhället

försöker lägga bakom sig, uppstår en krock och ett behov av att förändra och utveckla även pardansen. Genom sin aktivism blir queer ett tacksamt sätt att "angripa" pardansen genom att göra annorlunda. Det queera i dansen består i ett handlande, ett till viss del "skevt" handlande om man tänker sig att mer traditionell pardans är det raka, riktiga sättet att dansa. Precis som nämndes i uppsatsens första kapitel har queer alltid en ambition att belysa heteronormativitet och i pardansandet blir det tydligaste sättet att göra detta på att bryta med de traderade förväntningarna kring utformningen av ett danspar baserat på biologiskt kön.

Genom att erbjuda dansande som inte utformas och verkställs utifrån fasta roller vill queerdansen skapa en rörlighet och ett experimenterande på dansgolvet.

"Under Tangoverkstans kurser bestämmer du själv om du vill dansa "feminint", "maskulint", "erotiskt" eller dansa utan dessa begrepp. Vi talar inte om för dig vad "femininitet" eller "maskulinitet" innebär eller att du ska bejaka din "kvinnlighet" eller "manlighet" och förföra din partner. Inte heller betraktar vi rörelse kvaliteten i rollerna som feminin respektive maskulin. Vi fokuserar främst på organisk rörelse kvalitet bortom könskodning, rollernas danstekniska aspekter och på det möte som kan uppstå människor emellan" (Tangoverkstan 2012).

Exemplet ovan är hämtat från dansskolan Tangoverkstans kursinformation på nätet och ger en beskrivning av verksamhetens grundtanke kring dansens roller som känns igen från övriga queerdansstilar och övriga kursinformationer. Överlag uttrycks i de beskrivningar jag tagit del av en önskan om att behålla fokus på själva rörelsen och görandet som dansen erbjuder snarare än att ha fasta former för hur eller av vem dessa rörelser bör utföras. Genom att sluta använda olika könskodade beteckningar för olika handlingar inom dansen såsom förare, följare, kavaljer eller dam görs pardansen mer tillåtande och öppen för personliga uttryck. Det queera i queerdansen är också att möjliggöra pardansen som handling och nöje även för personer som inte vill eller inte kan identifiera sig som kvinna eller man. Peter tror att det är en förutsättning för människors hälsa att kunna röra sig utanför givna ramar:

"Jag tycker om titeln på boken "Ge ditt barn 100 möjligheter istället för 2". Det finns en värld av möjligheter för oss alla - barn som vuxna - ifall vi kan sluta tänka att det finns "ett färdigt paket" för män och ett annat för kvinnor. Jag tror att människor blir lyckligare av frihet, även om det ibland kan tyckas mycket enklare, smidigare och lugnare att bara leva efter en färdig stereotyp"(x5).

Det rörliga i queerdansens kan sägas bestå i både ett tillåtande av rollbyte men också i att inte behöva välja roll alls. Det ska vara lika okej att exempelvis vara kvinna och alltid vilja föra som att inte vilja könsdefiniera sig alls men ändå kunna inta vilken position man själv vill i ett danspar. Som juristen och folkdansläraren Erik Mägi betonar i sitt blogginlägg på queerpolska.wordpress.se räcker det inte alltid med att tillåta ombytta roller i dansparet då våra föreställningar om hur det "egentligen" bör vara fortfarande finns med i vår bedömning av detta "regelbrott" (Mägi 2012). Vårt språkliga användande av tillexempel förare är så associerat med manlighet att resultatet ofta blir att kvinnan som för anses "dansa herre" eller att effekten blir densamma som vid fenomenet "damernas" som förekommer på många danstillställningar och som jag vidrörde i tidigare kapitel, alltså när det formellt anordnas ett tillfälle för kvinnorna att bjuda upp männen och inte tvärtom. Just eftersom det krävs sådan organisation kring detta handlande är vi som deltagare ändå fullständigt medvetna om att detta hör till ovanligheterna och att detta bara är tillfälligt och endast fungerar inom dessa ramar. En sådan händelse som "damernas" gör det inte lättare för kvinnor att bjuda upp överlag i danssammanhang utan befäster snarare detta som en ovanlighet och ett festligt inslag och ett lagom hanterbart "regelbrott". Om strukturerna ska förändras från grunden bör den kvinnliga uppbudningen kunna ske lika spontant och ofreflekterat som den manliga, utan något arrangemang och utan att det några danser senare blir som "vanligt" igen. Både min informant Paula som möttes av starka reaktioner när hon som kvinna ville föra och etnologen Linnea Helmersson reflekterar över det frustrerande i hur man bemöts om man vill bryta mot pardansens könsroller. Helmersson har till och med valt att ge sin kandidatuppsats den mycket talande titeln *Jasså min herre dansar dam idag?*, som är en direkt återgivning av en av reaktionerna författaren fick när hon ville föra en äldre man i en polska på en danstillställning (Helmersson 2006). I sin tydliga marknadsföring som just ett danssammanhang där rollerna är rörliga och begrepp som manlighet och kvinnlighet är lagda åt sidan, signalerar queerdansen till sina tänkbara deltagare att just det som Paula och Helmersson upplever är något som de kan slippa om de väljer att dansa i queersammanhang. Queerdansen ämnar vara ett sammanhang där så lite som möjligt är förutbestämt och fastlåst, i likhet med queers möjlighet till identifikation utifrån sexualitet där syftet är att inte göra ytterligare kategoriseringar utöver att inte tillhöra heteronormativiteten. Queerdansen fungerar på samma sätt, det enda du behöver veta om dig själv är att du vill dansa, sen hur eller med vem spelar

mindre roll (x1 samt x3).

En annan viktig aspekt av de rörliga rollerna som hålls fram i information och berättelser om queerdans är möjligheterna till förbättrande av förståelsen för dansens uppbyggnad och olika finesser. Genom att kunna dansa utifrån båda positionerna i paret anser många att man blir skickligare på dansen som helhet, när man är den som för har man större förståelse för den följande och tvärtom. Detta genererar enligt flera av de danslärare jag varit i kontakt med en mycket större möjlighet till ett personligt uttryck och en avslappning i dansen som i sig genererar en bättre danssituation. Peter tycker att man genom att bara befinna sig på en position i dansparet, bara lär sig halva dansen (x5). Eftersom många former av kommunikation består i att kunna förstå och identifiera sig med en annan persons situation kan jag föreställa mig att även pardans som samarbete borde tjäna på den erfarenhet som båda parter har av att behärska båda positionerna. Det är emellertid inte endast danskurser som benämner sig som queerdans som praktiserar rörliga roller för att eftersträva ökad förståelse för dansen, men kanske är det ändå vanligare att man bara “provar på” den andra rollen för att sedan återgå till den mer traditionellt tilldelade om man befinner sig på en “vanlig” danskurs.

Genom sitt omgörande erbjuder queerdansen ett nytt sätt att dansa och framförallt ett nytt sätt att se på annan pardans och dess strukturer som möjliggör ett ifrågasättande av den heteronormativitet som där råder. I och med att benämna en danskurs just som queerdans kan vi som eventuella deltagare förvissa oss om att vår position i dansparet inte kommer att bestämmas utifrån vårt biologiska kön och att vi inte heller kommer att behöva välja en position och sen hålla oss till denna. Men vad kan vi mer förvänta oss av en queerdanssituation? I nästa avsnitt diskuteras queerdanskurser som socialt sammanhang i förhållande till andra danssituationer, hur detta förändrar deltagandet och vem som söker sig till queerdans.

Vem dansar queerdans?

Pardansande i den stora traditionen under formella former såsom en danskurs genererar en viss typ av gruppgemenskap och en unik social situation. På en danskurs kommer du att lära dig nya sätt att använda din kropp, du kommer möta nya människor och du kommer att vara tvungen att förhålla dig till dessa nya personer utifrån just denna nya användning av din kropp. Den fysiska närhet som krävs i pardansen är ofta på ett eller annat sätt laddat, vi är i

vanliga fall inte såhär tätt inpå människor som för övrigt är oss okända. En viktig förutsättning för att våga dansa och våga släppa efter för det samarbete och den närhet som krävs i pardans är att danssituationen känns behaglig och att du känner dig trygg. Min uppfattning är att benämningen queerdans signalerar mycket mer än bara rörliga roller och ett ifrågasättande av heteronormen.

Queerdans som sammanhang genererar en delvis annan deltagarskara än dans som inte benämner sig som queerdans. Detta lyfts fram av flera av mina informanter som anordnar queerdanskurser, såhär berättar Harald:

“Min erfarenhet är att om jag utannonserar en kurs som queer, så är det mest de som identifierar sig med HBT gruppen som vågar komma. Och om jag inte kallar den för queer vågar inte HBT personer komma. Då jag alltid håller mina kurser på samma sätt och beskriver det i informationen om kursen så är det bara det lilla ordet queer som gör skillnaden på vilka som kommer” (x5).

För vissa personer genererar användningen av queer i danssammanhang en trygghet som de kan ha svårare att finna i traditionella pardanssammanhang. Just HBTQ personer är, trots vår strävan mot jämlikhet en fortsatt utsatt grupp i det svenska samhället. Att skilja sig från normen i beteende, utseende eller sexualitet utgör fortfarande i många sammanhang en risk för att bli diskriminerad och utsatt för både psykiskt och fysiskt våld. Denna diskriminering är något som alla mina informanter är väl införstådda med och som flera av dem också blivit utsatta för i olika situationer. Paula berättar till exempel att salsavärlden är ett av de mest homofobiska sammanhang hon befunnit sig i och att hon mådde väldigt dåligt över det diskriminerade beteenden och de sexistiska skämt som accepterades och som skapade en viss stämning i danslokalen. Paula känner också personligen flera samkönade par som blivit utsatta för våld och glåpord på dansgolvet (x1).

Dansens funktion som alstrande av positiva känslor och som ett tillfälle att slappna av och koppla bort vardagen är enligt Paula inte tillgänglig för alla individer i alla danssammanhang. Om man däremot är en person som benämner sig som queer eller som känner till vad ordet

står för är det mycket lättare att närma sig ett sammanhang som tydligt utger sig för att motverka de typer av förtryck som riskerar uppstå i andra danssammanhang. Det kan vara avgörande för oss människor att i vår kultur känna gemenskap och tillhörighet, för en diskriminerad och mindre socialt accepterad grupp som HBTQ-personer är detta om möjligt ännu viktigare. Om vi i vår vardag tvingas hålla låg profil och anpassa oss efter rådande normer för att inte utsättas för kränkningar finns möjligen en ännu större befrielse i att på sin fritid kunna släppa efter och vara sig själv i en miljö där man känner sig accepterad. Vidare signalerar också sammanhang som benämns med queer att andra personer som identifierar sig på liknande sätt och som delar liknande värderingar kommer att befinna sig i detta sammanhang. På så vis blir queersammanhang också en möjlighet till nya sociala kontakter där en underliggande förförståelse kring situationen också genererar en större trygghet i kontaktsökandet. Som queer på en traditionellt uppstyrd pardanstillsättning känner du dig kanske osäker kring andra individers uppfattningar av ditt beteende eller ditt utseende och det kan vara svårt att ta de initiativ till kontakt som man önskar. Min informant Ellinor nämner också att det inom queerdansen är mer okej att komma ensam till en danskurs, att tvåsamhet inte alltid är förutsatt och speciellt inte heterosexuell sådan, något som också skapar en mer öppen och tillåtande atmosfär (x3).

Som jag nämnde tidigare anses pardansen ofta innehålla ett visst mått av sexuell laddning och i ett danssammanhang finns ibland ett kontaktsökande som liknar flirten. David Kaminsky har undersökt dansens sexuella laddning och den form av tillfälligt, men intimt förhållande som uppstår i dansandet. Kaminsky finner det problematiskt att avköna dansen och försöka att bortse från den laddning som finns då detta är en så stor del av pardansens charm. Kaminsky tror att ett visst mått av kön (om än socialt skapat) måste finnas närvarande för att dansen ska bli så bra som den bara kan bli när det uppstår en kemi mellan de två dansande, när en egen värld skapas och ett om än tillfälligt band knyts (Kaminsky 2011).

”Couple dancing is not love, nor is it sex, but neither is it simply an abstract representation of those things. It occupies a position somewhere between sign and referent. Having a proposal to dance rejected or accepted can generate an emotional effect that resonates of failed or successful courtship, and the occasional awkwardness of dissolving the partnership may carry a trace of the uncomfortable break-up. Within the dance itself there is a real relationship”.
(Kaminsky 2011: 128)

Det är väl knappast okänt för någon att dans är ett möjligt sätt att träffa en partner. Dans är en aktivitet som sker på fritiden, en social och glädjeskapande aktivitet där vi träffar andra människor med samma intresse. Detta gäller inte endast pardansen, också dans på diskotek eller klubb har ofta ett inslag av parbildande, för kvällen eller för längre tid. En genomgående uppfattning bland mina informanter kring dansande är att en sådan aktivitet som gör oss glada samtidigt gör oss mer attraktiva, i välbefinnande finns plats för andra positiva känslor. Att dela en sådan upplevelse som dans som genererar bra känslor kan också göra att vi finner andra personer i detta sammanhang attraktiva. Traditionellt har pardans formats utifrån uppfattningar kring hur män och kvinnor bör vara för att attrahera varandra, det biologiska könet har alltid varit en viktig faktor och det är alltid det heterosexuella begäret som eftersträvats. Mats Nilsson tror att denna utformning och dess begränsningar kan ha bidragit till att pardansen setts som en frizon, där det är okej att verkligen spela på könsrollerna och leva ut föreställningar om hur en kvinna och en man ska vara. Dansen kan i sådana fall fungera som en lek, där det är tillåtet att bortse från det nutida samhällets strävan efter jämställdhet mellan könen (Helmersson 2006:16–17). Dansens tradition kan fungera som en ursäkt till att bortse från sina egentligen, mer politiskt korrekta uppfattningar om hur män och kvinnor bör agera och förhålla sig till varandra och i detta skulle också flirtandet och åtrån kunna växa sig starkare. Det blir på något vis lite förbjudet i dagens samhälle att spela så mycket på förlegade roller och att trivas med det. En av Kaminskys informanter tror sig känna av att många dansare triggas av och uppskattar att dessa roller finns tillgängliga och att de mer än gärna överdriver sina könsroller på dansgolvet (Kaminsky 2011: 130).

Många dansstilar som lärs ut på olika danskurser tillhör sådana genrer som symboliserar en lång svensk tradition där bevarandet av befintliga könsroller kan kännas relevant för att behålla dansens ursprungliga form. Det finns en rädsla för att i förändringen av dansens roller också gå miste om den tradition och det ursprungliga som anses traderas genom olika typer av äldre svenska danser. Ove Ronström skriver i *Russindisco och seniordans* att de svenska gammaldanserna laddats upp med så mycket betydelse de senaste decennierna att de fått en stämpel av att vara autentiska och att denna autenticitet anses som extremt viktig att bevara och vårda (Ronström 1997: 33). Om vi förändrar förutsättningarna för dansandet kan vi kanske inte heller längre säga att det faktiskt är samma dans som dansades förr, kanske förlorar vi härmed rätten att kalla denna dans för exempelvis polska eller schottis. Utifrån

detta torde det möjligen vara lättare att förändra rollerna i den "importerade" dansen. Det finns i Sverige ett stort intresse för bland annat latinamerikanska danser såsom salsa som är en av de danser som får hårdast kritik från mina informanter vad gäller könsrollernas utformning (x1, x2).

Trots detta tillåter vi oss i salsan att gå in i dessa roller, kanske för att vi även här anser att de hör till dansen. Att i salsan få vara passionerade och extra kvinnliga eller manliga verkar tilltala många svenskar och detta gör en förändring av salsan i stort sett lika svår som en förändring av våra egna traditionella danser. Uppfattningen om att mycket av dansens charm och egenhet sitter just i hur rollerna fördelas och utmärks tycks vara så hårt befast att vi många gånger istället för att ifrågasätta detta, tillåter oss själva att just inom detta avgränsade område som dansen är, falla tillbaka i äldre könsrollsmönster eller ta till oss liknande uttryck från en annan kultur. Denna acceptans för könsrollernas fortsatta traderande och plats i olika danssammanhang skapar således utanförskap för personer som söker en partner utifrån andra premisser än de som föreskrivits enligt normerna. Även i detta avseende fungerar alltså beteckningen queer också som en möjlighet att i dansandet finna en partner som delar dina värderingar och som har samma syn på sexualitet som du. Flirten har en stor roll inom queerdansen, precis som inom övrig pardans, med skillnaden att den inom queerdans kan uppstå i andra konstellationer och utifrån en större acceptans för vem som dansar med vem.

För vissa personer är valet att dansa queerdans också ett politiskt ställningstagande, även om man inte själv tillhör HBTQ-gruppen kan det kännas viktigt att ta ställning för allas lika rättigheter till uttryckande av sin sexualitet. Genom att närvara vid olika typer av queera sammanhang signalerar man till sin omgivning att man sympatiserar med kampen för jämlikhet. Det är inte alla av mina informanter som benämner sig som queer eller som har en sexualitet som inte är heterosexuell, ändå väljer de att undervisa i queerdans för att de anser begreppet och funktion av detsamma som viktigt. Något som flera av mina informanter betonar är just en önskan om att alla ska kunna söka sig till queerdansen, oavsett sexuell läggning eller tidigare danserfarenhet. Queerdansen är inte tänkt att endast vara öppen och tillåtande mot HBTQ-personer, utan vill snarare vara en frizon för alla sorters uttryck och individer. Precis som Butler vill att queer bara ska vara en tillfällig benämning tills jämlikhet har uppnåtts eller tills en bättre benämning finns tillgänglig är queerdans kanske endast ett stopp på vägen mot en dans som inte behöver några benämningar för att alla ska känna sig välkomna och accepterade? (Butler 2005:18). Queerdans är på så sätt en benämning som finns just för att markera att det finns brister i övrig pardans, att alla inte känner sig bekväma i dessa

sammanhang och att vi borde se över och förändra detta. Queerdans finns just för att kunna visa på att det inte borde behöva finnas.

I nästa avsnitt ska vi titta vidare på queerdansens arenor, med andra ord de situationer där queerdans görs. Genom att undersöka dessa arenor, närmare bestämt vilka pardanser som finns i queerformat och var kursverksamheten försiggår och hur den marknadsför tror jag mig kunna finna viktiga aspekter som är avgörande för vem som dansar queerdans.

Var dansas queerdans?

Mina informanter sysslar alla med olika dansstilar, från queersalsa till queerlindyhop och queerpolska. Det verkar möjligt att applicera queer på i stort sett vilken dansstil som helst och utifrån detta lyckas åstadkomma nya möjligheter och en större frihet i dansandet. Jag har i denna uppsats valt att inte gå närmare in på enskilda dansstilar och dess queerapplicering utan väljer istället att koncentrera mig på pardans som övergripande kategori för de danser som behandlas. Detta val grundar sig i att det är queerdansens funktion som benämning snarare än de faktiska, fysiska skillnader ordet queer ger i respektive dans som intresserar mig. Jag har ändå diskuterat med mina informanter kring olika pardansers tillgänglighet för queerutformning och här märks en skillnad som är intressant.

“När det gäller att dansa “queert” (t.ex. i “fel” roll eller med någon av samma kön) i mainstream-dansmiljöer har det definitivt varit lättare/mer accepterat att göra det inom t.ex. lindyhoppen än inom salsan (och i viss mån tangon). Jag tror att det delvis beror på att könsrollerna är mer statiska, traditionella och polariserade inom salsan (och tangon) än inom lindy” (x2).

Malin beskriver här dansande som snarare sker i den lilla traditionen, på nattklubb snarare än på danskurs men det är ändå intressant att salsan återigen, tillsammans med tangon nämns som danser där könsrollerna verkar ha större inflytande än i många andra genrer. Det kvinnliga respektive manliga i salsan och tangon verkar vara det som flest associerar med dansen och som kanske också är en av de största anledningarna till dansens popularitet. Detta är mycket intressant, inte minst om vi ser till vad Malin skriver härnäst:

“När det gäller att undervisa med queerpedagogik (framför allt att alla får lära sig både föra och följa) märker jag att det är lättare att få deltagarna att acceptera konceptet i tango än i lindyhop – helt enkelt för att det är enklare att byta roller i tango (man behöver inte hålla reda på att föraren ska börja med en viss fot etc., inte lika mkt turer att lära sig)” (x2).

Det verkar som att det finns en större möjlighet att applicera queer på de dansformer som anses vara mest fasta i sina könsroller, exempelvis tango och salsa, jämfört med polska och vals. Även om detta möjligen främst beror på dansens tekniska utformning tycker jag Malins berättelse är ett tecken på att det endast är en kulturellt skapad uppfattning vem som bör dansa i vilken roll. Uppenbarligen finns det inga fysiska hinder för ett byte, och det verkar ju till och med som att tangon är skapad på ett queert sätt. Här ser vi återigen hur det är våra normer och tankar kring hur en dans bör utföras som är det som står i vägen för det queera dansandet. Även Ellinor framhåller det relativt enkla i att förändra dans bara genom att inte längre se olika steg som könskodade och att det snarare är de seglivade föreställningarna om dansrollerna som skapar problem och motstånd till förändring (x3). Det verkar också som att förändringar av könsrollerna och byten i positionerna är lättare att genomföra i den lilla traditionen, i det informella dansandet som sker mer spontant ute på klubbar än på exempelvis en danskurs. Tillåtelsen för “regelbrott” och lek med dansens uppbyggnad är mer tillåtet i sammanhang där vi inte på samma sätt förväntar oss att få ta del av “riktig” salsa, eller “äkta” folkdans. Möjligen finns inom en danskurs en önskan att lära sig en dans “så som den ska vara” och så som den traditionellt dansats snarare än att vilja undersöka möjligheten till förändringar som mer stämmer överens med nutidens värderingar. David Kaminsky citerar i sin artikel dansaren Roger Hallgren kring pardansens vilja att behålla traditioner och hur detta exkluderar andra uttryck;

It’s an extremely heteronormative environment. I mean it’s traditionalist, there’s no two ways about it, we romanticise and take pleasure in the memory of the peasant society, with our peasant-like clothing, all of it. We’re playing a game of that moment, and in that context you just don’t show up gay. (Kaminsky 2011: 130).

Det är naturligtvis inte bara pardansen som är könskodad, all form av rörelse som vi utför är mer eller mindre befäst som antingen kvinnlig eller manlig. Individuell dans är också påverkad av samhällets normer, detta märker vi inte minst i det motstånd som många gånger kan finnas emot pojkar som vill dansa exempelvis ballett eller någon form av jazzdans. Här

ser vi återigen den trend som vi iakttog i avsnittet kring manlig samkönad dans och i hanterandet och accepterandet av manlig homosexualitet. Peter, som själva dansar jazzdans bekräftar att denna dansgenre är minst lika könskodad och i behov av förändring och utmaning som pardansen.

“Jag är ju även jazzdansare och jag tror t ex att de flesta av oss skulle tänka "oj, det där var något nytt!" ifall vi såg en show där det var männen som lättklädda, i höga klackar och stort löshår dansade graciöst och utmanande och kvinnorna som fullt (eller i alla fall mer) påklädda hade en mer nedtonad roll dansmässigt och lyfte runt männen hit och dit. ELLER om det i showen var lite hipp som hipp med allt detta ovan.

Det är ju t ex ingenting som hindrar att en lyfter runt någon sekunden efter att en själv har blivit runtlyft! Tvärt om blir det mer spännande och dynamiskt” (x5).

I och med sammanhang som queerdans kan vi jobba med att bryta ner de hinder som finns för manligt dansande, i vilken form det än må vara, individuellt eller i pardansen. En som arbetar med att förändra vår uppfattning om kroppens könskodade begränsningar är koreografen Malin Hellqvist- Sellén som arbetat med flera föreställningar där hon utmanar våra normer kring manligt och kvinnligt när det kommer till dans. Föreställningen *Dom ger tanken kropp* från 2003 beskrivs som “ett försök att integrera queerteori i det koreografiska arbetet både vad gäller tema, metod och uttryck. Målet var att via iscensättningar av olika identiteter synligöra kropp, kön, identitet, sexualitet och rörelse som processer, inte statiska tillstånd (Hellqvist- Sellén 2012).” Trots detta intresse för queerteorin även inom den individuella dansen har jag i mina empiriska undersökningar inte funnit någon form av formell danskurs i exempelvis queerbalett eller andra former av individuell dans. Det verkar som att queer ännu endast praktiseras av enskilda koreografer eller dansgrupper inom den individuella dansen snarare än som kursverksamhet. Ingen av mina informanter verkar heller känna till individuell dans som lärs ut med uttalade queermetoder men ser samtidigt inget hinder i att sådana kurser startas upp som ett alternativ till de redan befintliga.

Det är svårt att säga hur länge queerdans funnits i Sverige eller hur många aktiva queerdansare det finns, men jag tror mig se en tydlig trend kring var queerdans marknadsförs och i vilka sammanhang som exempelvis prova-på-kurser förekommer. På de Facebooksidor som fungerar som mötesplats för queerdansare annonseras olika typer av danstillställningar och det är tydligt att de allra flesta tillfällen för queerdans uppstår i de större städerna såsom

Stockholm, Göteborg och Malmö. Queerdans som pröva-på-kurs erbjuds ofta som en del av ett större koncept såsom Planeta festivalen i Göteborg, en festival som fokuserar på mångfald och olika typer av kulturella uttryck från hela världen. Även på Stockholms Pride 2012 anordnades korta kurser och workshops i olika typer av queerdans varje dag under festivalen. Både dessa tillfällen erbjuder en möjlighet för queerdansen att nå ut till nya personer. Både på Planetafestivalen och framför allt på Pride är förutsättningarna för att queerdans ska accepteras och uppmärksammas stora. Planeta vill belysa mångfald och visa upp olika typer av kulturella uttryck och Pride är ett tillfälle för HBTQ-personer att fira och vara stolta över sin gruppgemenskap.

Jag skulle vilja säga att evenemang såsom Planeta och Pride är lite av queerdansens hemmaplan, här hittar den sin största deltagargrupp och får som störst uppskattning. Paula tror, precis som jag att sammanhangen för dansen påverkar vilka som deltar;

“I Stockholm är det RFSL som driver queersalsan och här i Göteborg gör vi det i Kvinnofolkhögskolans regi. Båda platserna med koppling till hbtq-rörelsen vilket naturligtvis spelar roll”(x1).

Det är främst är personer med kopplingar till queerbegreppet som söker sig till queerdans. Detta är just en av tankarna med att queerdans finns. Är man van att tänka på och analysera situationer utifrån könroller och andra normerande praktiker är det mer troligt att man även gör detta i sitt dansande (Helmersson 2006: 23). Samtidigt blir queerdansen i och med detta exkluderande för de individer som inte befinner sig i dessa sammanhang eller som inte har samma förkunskaper kring queerbegreppet. Om nu queerdans syftar till att förändra och utveckla all form av dansande så att alla ska känna sig välkomna, gäller det också att fånga in de personer som inte i vanliga fall rör sig i queerkretsar. Det gäller att få personer som sysslar med annan pardans att få upp ögonen för och uppskatta queerdansens möjligheter för att ringar på vattnet ska uppstå och en verklig förändring kan ske. Alltid när en situation eller en grupp inkluderar någon så exkluderas samtidigt någon annan. Det kan vara svårt att få olika människor att känna gemenskap och trygghet i samma grupp eller i samma situation om förutsättningarna för identifikation ser olika ut. Precis som vanliga pardanställningar utgör en risk för HBTQ-personer att bli förtryckta är det säkerligen många dansare från andra pardanssammanhang som drar sig för att besöka queerevent då de av olika anledningar inte upplever sig tillhöra denna kultur. Samtidigt finner Ellinor att ordet queer ibland kan locka bara genom att stå för något nutida i kontrast till den folkdans hon vill lära ut och att det lilla

ordet queer då fungerar som en nyckel till att nå personer som annars inte skulle vara intresserade av folkdans:

“Men jag tycker ändå att yngre åldrar ska få möjlighet att utforska folkdans. Så håller jag en egen danskurs i polska väljer jag att kalla dansen för “queerpolska”, då min erfarenhet säger att endast ordet “polska” annars bara når fram till de som redan vet vad polska är och att ordet queer signalerar förnyelse” (x3).

Här rör det sig kanske inte endast om HBTQ-personer som tilltalas av queerbegreppet utan här får ordet istället sitt värde i att kännas modernt och nytänkande och som något som inte endast kopplas ihop med sexualitet eller politik. På bloggen schyssta folkdanskklubben.blogspot.se erbjuds tillfällena att “dansa jämställt”, en formulering som är förståelig även för personer som inte tillhör queerkulturen (Folkkultur Centrum 2012).

Queerdans syftar aldrig till att vara separatistiskt och endast tillgängligt för en liten införstådd grupp, Malin är en av dem som betonar det viktiga och nödvändiga i att söka sig utanför de givna queerdanssammanhangen för att nå ut till fler:

“Dessutom är vi allt fler queer-instruktörer som håller danskurser i mer traditionella sammanhang/dansklubbar/skolor etc. där vi helt enkelt använder oss av queer-/genuspedagogik, mer eller mindre uttalat. Då når vi förstås helt andra grupper än de som aktivt skulle ha sökt sig till queerdans” (x3).

Enligt Owe Ronström är dansande som aktivitet främst förekommande i tre tydliga perioder av livet; först ungdomen, innan man gifter sig och skaffar barn, sedan kring 40-årsåldern med eventuell skilsmässa och sökande efter en ny partner och slutligen i 60-70års åldern när behovet av ett socialt sammanhang kan vara större då man kanske är änka/änkling och många vänner gått bort (Ronström 1997: 59-60). Enligt mina informanter är det personer från alla dessa åldersgrupper som söker sig till queerdans men möjligtvis sker ett bortfall av den lite äldre generationen då queer som begrepp är nytt och då de flesta prova-på-kurser hålls under större kulturella event som främst lockar en yngre deltagarskara. Som diskuterades i förra avsnittet kan anledningen till att välja queerdans också vara av politisk karaktär och även där är det nog främst den yngre generationen som är aktiv i kampen för lika rättigheter vad gäller

sexualitet. Queerdans i formella former är i nuläget främst något som människor i 20-50 års åldern sysslar med, just på grund av de aspekter som tagits upp i detta avsnitt såsom tillgänglighet, sammanhang och identifikation med queerbegreppet. Mina informanter är samtliga i ungefär samma ålder vilket också indikerar något, generationsfrågan i queerdans är en väldigt intressant aspekt med möjligheter för utveckling i ett mer omfattande forskningssammanhang. Än så länge är queerdanssammanhangen i Sverige ganska små och centrerade till våra tre största städer, de flesta som sysslar med att lära ut queerdans verkar känna till varandra och samarbeten med andra former av kultur i form av festivaler eller politiska event är vanligt. Samtidigt är det inte helt enkelt att ringa in en typisk queerdansare, och delvis är det som är tanken. En queerdansare är i många fall en person som inte vill kategoriseras och begränsas, eller som är nyfiken på att lära sig en dans på ett annorlunda, friare sätt.

“Bland de heterosexuella som hittills har hittat fram till queerdansen är, i min erfarenhet, kvinnor i stor majoritet. Men även i HBT-gruppen är det ofta en övervikt på kvinnor (om vi nu ska kategorisera folk enligt kön). Det är t ex först nu (efter att jag har undervisat QueerSalsa för ALLA i tre års tid) när jag den här terminen, på allmän begäran och till någras förtret, startade även en grupp för killar som gillar att dansa med killar ("HombreSalsa") som det har strömmat in ett stort antal bögar i gemenskapen (vissa går nämligen ÄVEN på QueerSalsan och på de gemensamma QueerSalsaFesterna kommer personer från alla grupper)” (x5).

Att diskutera de kvinnliga queerdansarna som majoritet kan kanske tyckas gå emot queerdansens ambition att inte vara kopplat till kön, samtidigt är det inte ointressant att se vilka generella mönster som finns i deltagarskaran och hur dessa påverkar danssituationen. Den kvinnliga majoriteten kan tänkas vara ett exempel på det redan uppmärksammade faktum att kvinnor idag har tillgång till dans i större utsträckning än män och att det trots queerdans fortfarande finns hinder för manligt dansande. I nästa avsnitt sammanfattas och diskuteras uppsatsens viktigaste slutsatser samt queerdansens möjligheter att påverka dansandet i Sverige.

Avslutande diskussion

I den här uppsatsen har queerdans diskuterats som en aktuell och alternativ aspekt inom pardansandet i Sverige. Utifrån en undersökning av vem som söker sig till queerdans samt var och inom vilka genrer som queerdans förekommer har benämningen queers påverkan på en danssituation och en dansgemenskap diskuterats. Fem queerdanslärare inom olika genrer har belyst olika aspekter av queerpedagogiken och queerkulturen samt diskuterat queerdansens funktion och nytta. Med utgångspunkt i dansetnologi och queerforskning har fenomen som identitet, sexualitet och könsroller fungerat som röda trådar genom hela uppsatsen. Från queerteorin har främst den aktivistiska ambitionen uppmärksammats och relaterats till det alternativa pardansandet och från dansetnologin har pardansens uppbyggnad och normer lyfts fram. I mitt arbete har jag fått en möjlighet att se på dansande som en social verksamhet och queerdansande som en spegling av ett alltmer jämställdhetssträvande samhälle.

Vi människor skapar kulturen gemensamt och vi förändrar och utvecklar den ständigt genom att göra på nya sätt och flytta gränserna för vad som är normalt och tillåtet. Olika grupper i samhället strider om att få plats på de stora offentliga arenorna för att där synliggöra just sitt budskap eller sitt uttryck (Ambjörnsson 2006:31). Denna ständiga kamp utgör en förnyelse i våra kulturella uttryck, däribland dansen. Genom att kräva plats och uppmärksamhet blir queerdansen ett uttryck som förändrar och utvecklar vår syn på könsroller men också på dans. För att bli synlig i den mängd av kulturyttringar som finns i samhället gäller det att skilja sig från majoritetssamhället, en grupp skapas alltid i förhållande till en annan och queerdansen positionerar sig som motsats eller alternativ till annan pardans (Toft 2006:7). Benämningen queer signalerar ett avståndstagande från det normerande och som konstaterat tidigare i uppsatsen har detta lilla ord stor påverkan på omgivningen och uppfattningarna kring vad dansandet innebär. Varje ny danssituation, queer eller inte förändrar dansen, det är aldrig exakt samma dans som dansas från en gång till en annan då platsen, personerna och sammanhanget skiljer sig åt. Tradition skapar på detta sätt förändring, varje tradering och återskapande av ett uttryck eller en handling skiljer sig från originalet och ett görande kan aldrig ses friställt från den omkringliggande kontexten (Nilsson 1998:47). Både Toft och Nilsson samt flera av mina informanter uppmärksammar det faktum att det blir allt vanligare att unga dansare bryter mot könsrollsnormerna och utmanar föreställningarna kring hur pardans konstrueras. Denna utveckling känns naturlig just i avseende av kontexten som utgörs

av ett samhälle där strävan efter jämlikhet genomsyrar många kulturella uttryck. Samtidigt är förändring av ett sådant traditionellt görande som pardans inte en lätt process utan snarare en långsam och enträgen utmaning av seiga strukturer.

Trots sitt långa traderande av könsroller är pardansen inte omöjlig att förändra och en uppdatering av rollerna inom dansen behöver inte betyda att någonting går förlorat, snarare är det en nödvändig anpassning för att pardans ska bli tillgängligt för alla. Bara för att man vill hylla traditioner behöver detta inte betyda att man nödvändigtvis vill återskapa ett förflutet sätt att formulera ett samhälle, eller att man helt motsätter sig modernisering. Snarare handlar det om att ta med sig traditioner in i det moderna och se dem som en utgångspunkt för anpassning och utveckling vartefter kulturen förändras (Ronström 1997: 82). Queerdans blir på detta sätt en förening av då och nu, där då syftar till äldre pardanstraditioner medan nuet består i det moderna och utmanande queerperspektivet. Precis som kulturen inte är statisk är dess värderingar också föränderliga, synen på kön och genus som är grundläggande i queerperspektivets ifrågasättande av heteronormen är också under utveckling och genom att erbjuda och belysa alternativ till normerande sexualitetsidentiteter, uttryck och parbildningar hjälper queerkulturen till att omforma våra invanda föreställningar (Ibid: 63-63).

Owe Ronström tycker sig se en ovilja hos den postmoderna människan vad gäller identitetsskapande, tidigare problem bestod i att försöka konstruera och upptäcka sin identitet medan det primära nu för tiden verkar vara att ständigt förändras och inte fastna (Ronström 104). Denna inställning till förnyelse och rörlighet går hand i hand med queerperspektivet som vill undvika statiska kategoriseringar och tradera omoderna normer. Ronström ser också en utveckling i hur särart och skillnader behandlas i dagens samhälle till skillnad från tidigare. Om det förut var viktigt att betona att vi alla människor är lika och därmed bör behandlas lika så är det idag vanligare att vi istället betonar skillnader och hävdar rätten att vara olika. Det handlar idag om att bli uppmärksammad och få ta plats på sina egna villkor och i sitt eget uttryck. Genom att appliceras på olika områden av kulturen tränger sig queer in och kräver plats på ett sätt som gör att det med nödvändighet kommer att påverka sin kontext. Om tillräckligt många människor gör dansandet på ett nytt sätt, i tillräckligt många olika sammanhang över lång tid kommer detta beteende och sätt att dansa att bli normalt och vanligt (Helmersson 2006: 21). Förutsättningen för queerdansens genomslag handlar om tid och tålmod, mycket handlar om att vi människor ska vänja oss vid nya saker, nya beteenden och tankesätt. Förändring uppnås många gånger effektivast genom att vi utmanas och ställs

inför nya intryck att acceptera. Genom att både HBTQ-personer och heterosexuella personer hjälps åt i processen att skapa en större acceptans för dans som inte styrs av heteronormativitet förändrar vi tillsammans dansdiskursens uppfattningar av normalt och riktigt.

Ett steg i rätt riktning kom i och med Språkrådets presentation av årets nyordlista för 2012 där ordet queerpolska finns med. Nyordlistan presenterar ord och uttryck som uppkommit eller etablerat sig i det svenska språket under det gångna året och ger en bra bild av hur språket förändras och utvecklas i dagens Sverige (Språkrådet 2012). Queerpolska finns med på listan från 2012 på premisserna att Språkrådet märker en ökad användning av begreppet och beskriver det som dans med rörliga roller och en utveckling av det redan tidigare dokumenterade queersalsa.

Ett sådant uppmärksammande av queerdansandet som Nyordslistan är en viktig bekräftelse på queerdansens existens och rätt till utrymme i danssammanhang. Att språkligt ha lyckats etablera queerdansen är en morot för de engagerade att fortsätta att utmana och erbjuda alternativ till traditionellt heterosexuellt pardansande.

Sammanfattning

Vem får lov? undersöker queerdans som nutida fenomen inom pardansen i Sverige. Med utgångspunkt i Judith Butlers queerteori diskuteras queerdans som aktivism, gruppgemenskap och utveckling av danstraditioner. Med hjälp av diskursanalys och fem stycken intervjuer med danslärare som praktiserar queerpedagogik inom olika dansgenrer undersöks queerdansen i ett jämförande perspektiv med annan pardans vad gäller deltagarskaran, pedagogiken och det faktiska dansandet.

I undersökningen framstår queerdans som en danssituation vars främsta ambition är att omforma de könsroller och kodade rörelser som finns befästa inom många genrer av pardans. Man eftersträvar ett öppet och rörligt dansande där begrepp som förare/följare, dam/herre inte längre används eller ges betydelse. I queerdansen lär du dig att behärska båda positionerna i ett danspar oberoende av ditt biologiska kön och det är helt upp till dig vem du vill dansa med. Precis som queerbegreppet vill vara fritt från kategoriseringar är tanken med queerdans också att undvika kategorier som fastlåser dansare i positioner eller i förutbestämda parkonstellationer. Queerdansens frihet syftar till att belysa de sega strukturer av könsroller

som lever sig kvar inom många genrer av pardans och de konsekvenser detta får för individer som inte känner sig bekväma med kategoriseringar som kvinna och man eller som vill dansa på ett sätt som inte traditionellt står tillskrivet deras biologiska kön. I enlighet med Butlers tankar om queerteorin som ett tillfälligt sätt att uppmärksamma ojämlikhet och som ett redskap att använda tills förändringar befästs i samhället fungerar queerdansen som ett stopp på vägen mot pardans där alla känner sig bekväma och välkomna oavsett kön och sexualitet och där vi kan dansa utan könsroller.

Källförteckning

Otryckta källor:

Fem mailintervjuer gjorda under december 2012. Intervjuerna förvaras tillsvidare hos författaren.

<http://schysstafolkdanskklubben.blogspot.se/> - 2012-12-06

<http://queerpolska.wordpress.com> - 2012-12-14

http://www.queertango.se/tv_main/sv/tango-i-stockholm-about.asp -2012-12-06

<http://www.malinhellkvistsellen.se/> - 2012-12-18

<http://www.sprakradet.se/15097> - 2013-01-07

<http://www.facebook.com/groups/376017715756638/> - 2012-12-11

Tryckta källor:

Ambjörnsson, Fanny (2006). *Vad är queer?*. Stockholm: Natur och kultur

Butler, Judith (2005). *Könet brinner!: texter*. Stockholm: Natur och kultur.

Hagemann, Gro & Åmark, Klas (2000). *Från "husmorskontrakt" till "jämställdhetskontrakt": Yvonne Hirdmans genusteori*. Häften för kritiska studier. 33(2000):2.

Helmersson, Linnea (2005) *Jasså, min herre dansar dam idag? En etnologisk studie av folkdans och kön*. C-uppsats. Institutet för humaniora, Mittuniversitetet, Härnösand.

Kaminsky, David (2011) *Gender and sexuality in the Polska: Swedish couple dancing and the challenge of egalitarian flirtation*, Ethnomusicology Forum. 20:2. [elektronisk upplaga]-2012-12-07

Kulick, Don (red.) (2005). *Queersverige*. Stockholm: Natur och Kultur.

Nilsson, Mats (2009). *Dans - polska på svenska*. Göteborg: Arkipelag.

Nilsson, Mats (1998). *Dans - kontinuitet i förändring: en studie av danser och dansande i Göteborg 1930-1990*. Diss. Göteborg: Univ.

Ronström, Owe (1997). *Russindisco och seniordans: pensionärsnöjen och modernitet*. Stockholm: Resursförvaltningen för skola och socialtjänst.

Rosenberg, Tiina (2002). *Queerfeministisk agenda*. Stockholm: Atlas.

Toft, Karin (2006) *Salseros och polskefolk- Nöjesdans i Göteborg*. D-uppsats, Etnologiska institutionen, Göteborgs Universitet.

Ängquist, Liisa (2006). *Dansande ungdom: en etnologisk studie*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Winther Jörgensen Marianne & Phillips Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1 – Intervjufrågor

Varför dansar du? Vad får du ut av att befinna dig i danssammanhang?

Vad dansar du/ lär du ut?

Vad skulle du säga är den kulturella nyttan med dans?

Vad betyder queer för dig? (både inom dans och i andra sammanhang)

Vad är queerdans? Varför har du sökt dig till queerdans?

Vad anser du vara nyttan med queer som begrepp?

Hur skiljer sig queerdans från annan dans?

Är queerdans endast applicerbart på pardans? Varför? Varför inte?

Finns det vissa dansgenrer där det är lättare/svårare att applicera ett queertänk? Varför?

Vilken typ av danssituation skapas när det är uttalat att det är queerdans som dansas? Är deltagargruppen annorlunda i en sådan situation? Kan man se några generella mönster i vilka personer som sysslar med queerdans?

Benämner du dig själv som queer? På vilka grunder och i vilka sammanhang?